

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 2823
Tarih : 24.06.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 24.06.2019 16:03
Sayı: -120.10-E.00000492533

E.00000492533

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadın mahpusların cezaevlerinde yaşadığı sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözümler üretebilmek amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını teklif ve arz ederim.

Ömer Faruk GERGERLİOĞLU

Kocaeli Milletvekili

E.00000492533

GEREKÇE ÖZETİ

Cezaevlerinde uzun süredir ağır insan hakkı ihlalleri ve insan onuruna aykırı uygulamalar yaşanmaktadır. Bu uygulamalar sıklıkla ailelerinin başvuruları ve basın yayın yoluyla gündeme gelmektedir. Tutuklu ve hükümlülere yönelik uygulanan kötü muamele ve hak ihlalleri ikinci bir ceza haline gelmekte bunların sonucunda da ölümlere kadar varabilen ağır sonuçlar doğmaktadır. Bu uygulamaların bir kısmı Meclis gündemine de gelip basına yansıdığı ve kamuoyu tepkisiyle karşılandığı halde, cezaevi politikalarında bir değişikliğe gidilmemiştir. Bu durum Türkiye'nin demokratikleşmesinin önündeki en büyük engellerden biri olarak varlığını korumuştur.

Cezaevlerinde kalan kadın mahpus sayısı tam bilinmemekle birlikte 30 Bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Cezaevlerinde rutin bir şekilde tutuklu ve hükümlülere yönelik darp, hakaret, tehdit, işkence ve kötü muamele, hukuki dayanağı olmayan sevk ve nakiller, çıplak arama, başta hasta mahpuslar olmak üzere sağlık hakkına erişiminin engellenmesi, keyfi şekilde verilen disiplin cezaları ve bu cezalara karşı savunma haklarının engellenmesi, avukat görüşmelerine kısıtlama getirilmesi, mahkeme süreci devam eden tutuklu ve hükümlülerin yargı çevresinden uzaklaştırılarak adil yargılanma haklarının ihlal edilmesi, iletişim hakkının engellenmesi, Türkçe dışındaki dillerde konuşma yasağı, televizyon ve radyo yayınlarının kısıtlanması, hapisanelerde askeri darbe ürünü uygulamalarının dayatılması (tekmil, sohbet hakkının sınırlandırılması ve cezaevlerindeki doluluk oranının yol açtığı sosyal hakların kısıtlanması, yerlerde beton zemin üzerinde yatılması, ayakta sayım, kimlik dayatması vb.) baskın tarzında gelişen aramalar, günlük kullanılan araç gereçlere el konulması, yeteri kadar kadın personelin olmamasından kaynaklı özel alanlarda erkek infaz koruma memurlarının bulunması gibi uygulamalar cezaevi politikası halini almıştır.

Özellikle son üç yıllık süreçte yaşanan çatışmalı ortam, 15 Temmuz Askeri Darbe Girişimi ve hemen ardından ilan edilen olağanüstü hal ile OHAL Kararnameleri cezaevlerini doğrudan etkilemiş, yaşanan hak ihlalleri ve kötü muamele iddiaları üst boyutlara taşınmıştır.

GEREKÇE

Hapishane sistemlerinde erkek mahpusların kadınlardan her zaman daha fazla olması, kadınların cinsiyetlerine özgü ihtiyaçlarının genel olarak ihmal edilmesine yol açmaktadır. Böylelikle toplum içerisinde zaten maruz kaldıkları ayrımcılık, hapsedilmeleriyle birlikte yoğunlaşarak devam etmekte ve tahliye sonrasına daha da katlanarak yansımaktadır. Bu ayrımcılığın önüne geçebilmek ve kadınların hapsedildikleri süreyi insan hakları ve özel ihtiyaçlarına olabildiğince uygun geçirebilmeleri için toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımın idari strateji hâline getirilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de kadın mahpuslara ilişkin ayrı bir ceza infaz politikası söz konusu değildir. Yasalarda kadınlar için ayrı hükümlerin yer almaması, kağıt üzerinde eşitlik olarak görülebilse dahi pratikte kadın mahpusların ayrımcılık yoluyla kötü muameleye maruz bırakılması anlamına gelmektedir. Cezaevi politikalarında “eşit” değil “eşitleyici” yaklaşıma ihtiyaç vardır. Bu ayrımcılığın ortadan kaldırılması için her şeyden önce kadın mahpusların sorunları ve ihtiyaçları açığa çıkartılmalıdır. Bu çerçevede mevzuat değişikliğine gidilmeli ve yasaların uygulanması konusunda gerekli alt yapı ve denetim mekanizmaları geliştirilmelidir.

E.00000492533

Cezaevleri kadınlar için zaten sıkıntılıyken bebekleriyle beraber kalmak durumunda kalan anneler için daha da zorlaşmaktadır. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin Uygulanması Hakkındaki Kanun, hamile kadınlara altı aydan daha küçük bebeği olan kadınların tutuksuz yargılanmasını öngörmektedir. 5275 sayılı Kanunun 16/4 maddesine göre, “Hapis cezasının infazı, gebe olan veya doğurduğu tarihten itibaren altı ay geçmemiş bulunan kadınlar hakkında geri bırakılır. Çocuk ölmüş veya annesinde başka birine verilmiş olursa, doğumdan itibaren iki ay geçince ceza infaz olunur.” 5275 sayılı Kanunun 116. maddesine göre, yukarıdaki hüküm “tutuklular” hakkında da uygulanır. Kanunun 16/4 hükmünün kullandığı dil ile tutuklanan şüphelinin mahkûm oluncaya kadar masum olduğu ve 116. madde, Anayasanın 19 ile AİHS’nin 5. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, hamile ve altı aydan küçük bebeği olanların tutuklanması yasaktır. Bir suçtan dolayı mahkûm olmuş kişiler için öngörülen yasak, tutuklama gibi bir tedbir açısından getirilen önlemlerde kesinlikle uygulanır. Zira tutuklanan kişinin atılı suçu işleyip işlemediği henüz bir mahkeme kararı ile tespit dahi edilmemiş yani henüz masumdur.

Tarafıma gelen şikayetler doğrultusunda öğrenebildiğimiz vakalar dışında da cezaevlerinde hak ihlallerinin yaşandığından şüphe duymaktayız. Bütün kadınlar bu ülkenin yurttaşları olarak lehlerine olan bütün yasal uygulamalardan yararlanmaya hak sahibidirler. Hamile ve yeni doğum yapmış kadınların cezavlerinde tutulması sadece anneyi cezalandırmak değil; onun bebeğini, ailesini ve hatta bütün toplumu cezalandırmaktır. Cezaevindeki kadınların sorunlarını tespit etmek ve bu sorunlara çözümler üretebilmek amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını teklif ve arz ederim.

E.00000492533

1	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	
3	HABİP EKSİK	İĞDIR	
4	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	
5	OYA ERSOY	İSTANBUL	
6	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
7	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	
8	HÜDA KAYA	İSTANBUL	
9	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
10	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	
11	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
12	AHMET ŞIK	İSTANBUL	
13	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	
14	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
18	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
19	PERO DUNDAR	MARDİN	
20	RIDVAN TURAN	MERSİN	